

Смаль О.М.

магістрант I курсу, спеціальність: 025 Музичне мистецтво, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – Солдатенко О.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ОРКЕСТРУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Анотація

У статті досліджено актуальність організації концертної діяльності військових оркестрів в умовах сьогодення, з метою популяризації та впровадження запропонованого алгоритму організації концертної діяльності в межах компетенції військових та цивільних мистецьких колективів.

Ключові слова: військовий оркестр, музичне мистецтво, музикант, репертуар.

ORGANIZATION OF CONCERT ACTIVITIES OF A MILITARY BAND IN TODAY'S CONDITIONS

Annotation

The article investigates the relevance of organizing concert activities of military orchestras in the present-day conditions, with the aim of popularizing and implementing this algorithm in the organization of concert activities within the competence of military and civilian artistic groups.

Keywords: military orchestra, musical art, musician, repertoire.

Історія держави відтворюється в мистецтві її народу. Мистецтво завжди на часі, особливо на вирішальних історичних етапах. В умовах війни, зокрема повномасштабного вторгнення, мистецтво гідно тримає культурний фронт, де

найпотужнішою армією є музиканти. Гармати й музика звучать в унісон, бо коли боронять землю, потрібно наснажувати дух для руху вперед.

Музика сьогодні – галузь миттєвого реагування. Її історичну місію важко перебільшити вже хоча б з огляду на численні концертні заходи на підтримку Збройних Сил України. Українські музиканти долучились до боротьби проти російської агресії у свій спосіб: участь в престижних світових конкурсах, перемагаючи та привертаючи увагу всього світу до героїчної боротьби українського народу; виступи в Україні та за її межами з метою збору коштів для армії; розради, підтримки людей у важкий час та надання емоційного заряду на майбутнє.

«Ритм і гармонія впливають на дух, серце і розум» [1]. Музика виховує, формує цінності, об'єднує. У воєнний час особливо ефективний вплив має військова музика.

Військова музика пов'язана з навчальними, бойовими та культурними потребами армії. Виконується під час стройових занять, походів, урочистих церемоній, парадів, демонстрацій. Функції військової музики – культурно-освітнє виховання, популяризація найкращих зразків музичного мистецтва, виховування патріотичних почуттів та піднесення бойового духу воїнів [3].

Військова оркестрова музика найбільш реалістично передає емоції, почуття та настрої воїнів. Її ритмомелодика є своєрідним сигналом, який спонукає до дії. Крім того музика виступає засобом гармонізації, об'єднуючим фактором для колективу військовослужбовців, виражає їхні мрії, формує інтереси та ціннісні орієнтири в сучасному світі. По суті музика є формотворчою щодо моделі поведінки сучасного воїна-патріота.

Традиції військової музики в Україні стали основою розвитку оркестрового виконавства. Сьогодні, коли до нього додаються нові стилі, українське виконавство набуває загальноєвропейських якостей. Військові оркестри досягли сучасного європейського рівня завдяки багатофункціональній діяльності. Висока професійна майстерність музикантів та диригентів, стройова

виправка, виконавська ефективність, міжнародна діяльність дозволяють військовим оркестрам гідно представляти Україну у світі.

Військово-оркестрова служба сформувалася як потужний підрозділ Збройних Сил України. «Визначальним у діяльності військово-оркестрової служби є утвердження патріотизму, гордості за пріоритети національної культури, вірності народу України, тобто тих найважливіших духовних цінностей, які визначають пафос професійної діяльності захисника Батьківщини» [2, с. 34].

Військово-оркестрова служба багатофункціональна та предметом дослідження є саме концертно-виконавська діяльність військово-музичних підрозділів.

Різноманітні форми оркестрової музики дають можливість військовим музикантам брати участь у різнопланових заходах.

Концерт – найпопулярніша та загальнодоступна форма культурно-мистецької роботи військових музичних колективів. Оркестрова музика в концерті відрізняється особливим впливом на емоційно-психологічний стан глядацької аудиторії, формує естетичний смак, залучає до мистецького світу.

Концертна творчість військових оркестрів як різновид музичного мистецтва, адресованого «широкому колу слухачів і глядачів, в його сучасному вигляді затвердилася порівняно недавно. Практична методика передбачає ряд вимог і умов, які потрібно брати в розрахунок постановникам: високу ідейність репертуару, його художню повноцінність; жанрову різноманітність, особливо, коли мова йде про концерт для змішаної аудиторії; високу якість виконання номерів і епізодів; оригінальність номерів; належну якість драматургічної основи і відповідний рівень режисури» [5, с. 35].

Демократична концертна атмосфера не виключає завдань, покладених на військово-музичний підрозділ, зокрема: «популяризацію військово-музичного мистецтва; сприяння вихованню військовослужбовців, їх патріотизму, підвищенню естетичного та культурного рівня; пропагування національної і світової музичної культури та військово-патріотичної тематики; проведення

виступів з метою підвищення бойового духу військ (сил), забезпечення моральної та психологічної стійкості військовослужбовців» [6].

Головним змістом репертуару військово-музичних підрозділів мають бути твори, що сприятимуть патріотичному вихованню, відродженню і розвитку традицій національної культури, пропаганді здобутків національного мистецтва та світової музичної спадщини.

При організації концертної діяльності військового оркестру для широкого кола важливо враховувати «пріоритети державної політики у сфері культури, такими зокрема є: розвиток культури української нації; забезпечення сталого розвитку та консолідації суспільства; естетичне виховання громадян тощо» [4].

Організація заходів військового оркестру, в т.ч. концертних, здійснюється за певним алгоритмом дій, де визначається:

- дата проведення заходу;
- пріоритет заходу (державний, національний, міжнародний; плановий, позаплановий, цільовий; іміджевий, надання послуг);
- аудиторія (військові, цивільні);
- формат проведення (урочистість, концерт, тренування, офіційний прийом, ефір, фестиваль, віддання військових почесей тощо);
- завдання творчого колективу (підтримка/відновлення морально-психологічного стану персоналу, естетичне виховання, організація дозвілля, забезпечення музичного супроводу, презентація військово-музичного мистецтва, презентація/популяризація ЗСУ, професійна концертна діяльність в системі національної музичної складової);
- місце знаходження (населений пункт, регіон, держава; локація концертного майданчика; контактна інформація);
- час та термін проведення (вибуття/прибуття, тривалість переїзду, завантаження/розвантаження, монтування концертного майданчика, репетиції, час заходу та його відділів, тривалість концерту/виступу);
- контактна інформація (приймаюча сторона, поселення/харчування, адміністративний склад локації: звуко-, світлорежисер т.ін.);

- склад колективу (кількісний: адміністративний, артистичний, забезпечення; інструментальний);
- обладнання, матеріально-технічне забезпечення (музичне; МТЗ: стільці, ліхтарики, затискачі від вітру, джерело живлення тощо; транспорт);
- маркетинговий план (презентація, прес-реліз; друковані рекламні матеріали, аудіо-, відео-, фотофіксація; медійне висвітлення);
- проведення інструктажів;
- організаційний супровід процесу (подання заявок/запитів, розпорядча документація, договори).

Проведення концертного виступу – це процес практичного виконання концертної програми, який включає:

- дотримання послідовності визначеної програми, порядку та дисципліни (сценічної культури);
- забезпечення безперервності мистецького дійства;
- готовності до виникнення позаштатних ситуацій;
- у разі необхідності організація роботи представників правоохоронних структур для забезпечення правопорядку.

Отже, можна зробити висновок, що військові оркестри України – невід’ємна частина історії українського народу та його національних традицій. Жанрова різноманітність їх музики презентує національну культуру та ідентичність нашої країни. Незалежно від того, для кого вони грають: для військовослужбовців, цивільних чи виступають на міжнародних фестивалях – їх музика завжди в тренді і викликає патріотичні почуття гордості за Україну та її Збройні Сили.

Список використаних джерел:

1. Бойова магія військової музики. URL: <https://nguininpeaceoperations.tilda.ws/militaryorchestra> (дата звернення: 12.11.2023).

2. Богданов В.О. Історія духового музичного мистецтва України. Харків: Основа, 2000. С. 336.

3. Військова музика. Українська музична енциклопедія. Т. 1: [А – Д] Гол. редкол. Г. Скрипник. Київ: ІМФЕ НАНУ, 2006. С. 680.

4. Закон України «Про культуру» від 14.12.2010 № 2778-VI (Редакція від 21.09.2023) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 12.11.2023).

5. Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць. Упорядник С.Д. Цюлюпа. Рівне: Волинські обереги, 2019. Вип. 11. С.164

6. Положення про військово-музичні підрозділи Збройних Сил України, затверджене Наказом Міністерства оборони України від 05.03.2015 № 104, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23 березня 2015 р. за № 318/26763. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0319-15#n4> (дата звернення: 12.11.2023).